Retningslinjer for behandling af sager om tvivlsom forskningspraksis og videnskabelig uredelighed på Roskilde Universitet

Formålet med nærværende retningslinjer er at fastlægge proceduren for;

- håndtering af sager om begrundet mistanke om tvivlsom forskningspraksis i tilfælde hvor forskningen er blevet udført og/eller hvor forskeren er ansat på Roskilde Universitet, samt opfølgende tiltag i forlængelse af sagens afgørelse, og

- indgivelse af anmeldelse til Nævnet for Videnskabelig Uredelighed (NVU), hvis der er begrundet mistanke om, at der i en konkret sag ved Roskilde Universitet, foreligger videnskabelig uredelighed omfattet af NVU's kompetence, samt opfølgende tiltag i forlængelse af sagens afgørelse.

1. DEFINITIONER OG KOMPETENCE

For *videnskabelig uredelighed* og *tilfælde af tvivlsom forskningspraksis* fremgår af Lov nr. 383 af 26. april 2017 om videnskabelig uredelighed m.v. følgende definitioner:

"§ 3. I denne lov forstås ved:
1) Videnskabelig uredelighed: Fabrikering, forfalskning og plagiering, som er begået forsætligt eller groft uagtsomt ved planlægning, gennemførelse eller rapportering af forskning.
2) Fabrikering: Uoplyst konstruktion af data eller substitution med fiktive data.
3) Forfalskning: Manipulation af forskningsmateriale, udstyr eller processer samt ændring eller udeladelse af data eller resultater, hvorved forskning fremstår misvisende.
4) Plagiering: Tilegnelse af andres ideer, processer, resultater, tekst eller særlige begreber uden retmæssig kreditering.
5) Tvivlsom forskningspraksis: Brud på alment anerkendte standarder for ansvarlig forskningspraksis, herunder standarderne i den danske kodeks for integritet i forskning og andre gældende institutionelle, nationale og internationale praksisser og retningslinjer for integritet i forskning.
6) Videnskabeligt produkt: Et produkt frembragt ved anvendelse af videnskabelige metoder som led i forskning, herunder ansøgninger om forskningsmidler.
7) Forsker: En person, der er ph.d.-studerende, har en ph.d.-grad eller har tilsvarende kvalifikationer.
8) Forskningsinstitution: En offentlig dansk institution, der udøver forskning.
Stk. 2. Videnskabelig uredelighed, jf. stk. 1, nr. 1, omfatter ikke
1) tilfælde af fabrikering, forfalskning og plagiering, som kun har haft ringe betydning ved planlægningen, gennemførelsen eller rapporteringen af forskningen,
2) spørgsmål om videnskabelige teoriers holdbarhed og
3) spørgsmål om forskningskvaliteten af et videnskabeligt produkt."

Jf. § 4 i Lov om videnskabelig uredelighed m.v. behandles sager om videnskabelig uredelighed af NVU, som sekretariatsbetjenes af Uddannelses- og Forskningsministeriet.

Jf. § 17 i Lov om videnskabelig uredelighed m.v. behandles tilfælde af tvivlsom forskningspraksis af forskningsinstitutionerne.

2. SAGSBEHANDLING

2.1 Hvem kan indgive en anmeldelse

Mistanke om tvivlsom forskningspraksis eller videnskabelig uredelighed kan rejses ved anmeldelse af enhver, som måtte have begrundet mistanke om brud på ansvarlig forskningspraksis begået af en forsker, som har udført videnskabeligt arbejde ved Roskilde Universitet. Anmeldelse kan også rejses af personer, mod hvem der foreligger en mistanke om brud på ansvarlig forskningspraksis, og som personen selv ønsker prøvet.

Anmelder er som udgangspunkt kun part i sagen, hvis vedkommende vurderes at have en væsentlig, individuel interesse i sagen.

2.2 Hvordan indgives en anmeldelse

En anmeldelse kan ske via Roskilde Universitets officielle blanket for anmeldelse af sager vedrørende mistanke om tvivlsom forskningspraksis og videnskabelig uredelighed.

Anmeldelser af mistanke om tvivlsom forskningspraksis eller videnskabelig uredelighed skal indeholde oplysninger om:

- det videnskabelige produkt, der er genstand for anmeldelsen,
- den eller de forskere eller videnskabelige medarbejdere, som anmeldelsen vedrører,
- de påstande om videnskabelig uredelighed eller tvivlsom forskningspraksis, der fremsættes, og
- begrundelsen for de fremsatte påstande, herunder alle relevante bilag, f.eks. det plagierede og det, der er plagieret fra sammen med en markering af de relevante områder, hvis der er tale om mistanke om plagiat.

Der henvises i øvrigt til § 11 i Lov om videnskabelig uredelighed m.v.

Anmeldelsen og det samlede materiale fremsendes til sekretariatet for Forskningsetisk Udvalg ved Roskilde Universitet (FeU) på feu@ruc.dk.

2.3 Afklaring af behandlingskompetence

2.3.1 Når sekretariatet for FeU har modtaget en anmeldelse, orienteres Udvalget om modtagelsen, hvorefter Udvalget/formanden vurderer, om anmeldelsen indeholder de nødvendige oplysninger.

2.3.2 Indeholder anmeldelsen ikke de nødvendige oplysninger, anmodes anmelder om at fremsende disse.

2.3.3 Indeholder anmeldelsen de nødvendige oplysninger, kvitterer sekretariatet for FeU for modtagelse og orienterer anmelder om nærværende retningslinjer, herunder at anmelder som

udgangspunkt ikke er part i sagen og dermed ikke kan forvente at blive inddraget yderligere. Anmelder høres kun, hvis sagen vurderes at have en væsentlig, individuel interesse for anmelder.

2.3.4 Anmeldte, institutlederen, og, såfremt der er tale om en ph.d.-studerende, ph.d.-vejleder og ph.d.-skoleleder, orienteres af sekretariatet for FeU om, at der er foretaget anmeldelse. Anmeldte orienteres om nærværende retningslinjer, og at anmeldelsen gennemgås med henblik på at vurdere, om NVU eller FeU har kompetencen til at behandle sagen.

2.3.5 Såfremt sagen utvivlsomt henhører under en anden forskningsinstitution, oversender FeU anmeldelsen til behandling ved denne forskningsinstitution.

2.3.6 Såfremt der er mistanke om videnskabelig uredelighed, oversender FeU sagen til behandling i NVU. FeU skal afvise at oversende sagen til NVU, såfremt anmeldelsen ikke indeholder de oplysninger, som fremgår af Lov om videnskabelig uredelighed m.v., § 11, stk. 1, jf. § 11, stk. 3, og anmelder ikke fremsender disse på anmodning. Se også punkt. 2.2 ovenfor.

2.3.7 Såfremt FeU oversender en sag vedrørende mistanke om videnskabelig uredelighed til NVU, udfærdiges en redegørelse om sagens faktiske omstændigheder, jf. Lov om videnskabelig uredelighed m.v. § 11, stk. 2. Anmeldelse inklusiv alle sagsakter oversendes herefter til NVU senest tre måneder efter modtagelsen af anmeldelsen. Prorektor for forskning, anmeldte, institutlederen og, såfremt der er tale om en ph.d.-studerende, ph.d.-vejleder og ph.d.-skoleleder orienteres om FeU's oversendelse af sagen.

2.3.8 Er der tvivl om, hvor sagen skal behandles, og denne tvivl ikke kan afklares i dialog med NVU, oversendes sagen til NVU for afgørelse af kompetencespørgsmålet. I tilfælde hvor anmelder specifikt gør gældende, at der foreligger videnskabelig uredelighed, kontaktes NVU med henblik på nærmere vurdering af, hvem der har kompetence til at behandle sagen.

2.3.9 Er der tale om en anmeldelse, som omfatter flere forhold, f.eks. mistanke om både videnskabelig uredelighed og tvivlsom forskningspraksis, oversendes den del af sagen, der vedrører mistanke om videnskabelig uredelighed til NVU, mens den del af sagen, der vedrører mistanke om tvivlsom forskningspraksis behandles af FeU. NVU orienteres samtidig om, at en del af sagen behandles af FeU.

2.3.10 Når ovenstående forhold er afklaret, orienterer sekretariatet for FeU anmelder, anmeldte samt institutlederen og, såfremt der er tale om en ph.d.-studerende, ph.d.-vejleder og ph.d.-skoleleder om den videre proces, herunder om hvor sagen behandles.

2.4 Behandling af sager om tvivlsom forskningspraksis

2.4.1 Inden FeU påbegynder sin behandling af en sag, skal Udvalget tage stilling til medlemmernes habilitet. Inhabile medlemmer kan ikke deltage i en sags behandling. FeU er, jf. Udvalgets kommissorium, beslutningsdygtigt når mere end halvdelen af Udvalgets medlemmer er til stede. FeU vurderer hvilke sagsbehandlingsskridt, der umiddelbart skal sættes i værk.

2.4.2 Forud for behandling ved FeU sendes sagen i høring hos relevante parter og evt. yderligere oplysninger indhentes.

2.4.3 Afhængig af sagens omfang og karakter beslutter FeU i samråd med institutlederen, hvem der bedst udfører de enkelte undersøgelser (evt. vurdering af forskningsdata mv.).

2.4.4 FeU kan anmode institutlederen om at udpege et ad hoc-medlem eller -udvalg i besiddelse af forskningsfaglige kompetencer inden for det pågældende forskningsområde til deltagelse i sagens behandling.

2.4.5 Ved mødebehandling ved FeU vurderer Udvalget, hvorvidt sagen skal;

- realitetsbehandles ved FeU, eller
- afvises fra realitetsbehandling da anmeldelsen anses som åbenbart grundløs.

2.4.6 Såfremt sagen afvises fra realitetsbehandling, udarbejder FeU en kort redegørelse om sagen og afvisningen til anmelder og prorektor for forskning.

2.4.7 Såfremt sagen realitetsbehandles, udarbejder FeU en redegørelse af sagen med indstilling til prorektor for forskning, hvoraf Udvalgets konklusion, om hvorvidt der forekommer tvivlsom forskningspraksis eller ej, samt Udvalgets vurdering af forholdets grovhed, fremgår. Det besluttes på mødet, hvem der skriver redegørelsen. Såfremt Udvalget ikke er enigt, besluttes det ligeledes, hvem der skriver mindretallets del af redegørelsen.

Såfremt FeU konkluderer, at der forekommer tvivlsom forskningspraksis i sagen, kan Udvalget under hensyntagen til forholdets grovhed og klarhed indstille i sin redegørelse til prorektor for forskning, at:

- det kritisable forhold påtales over for anmeldte
- det pågældende videnskabelige arbejde søges trukket tilbage
- personer, hvis rettigheder er krænket, underrettes
- private eller offentlige samarbejdspartnere underrettes
- der, hvis der skønnes at foreligge en strafbar lovovertrædelse, foretages politianmeldelse.

2.4.8 Anmelder, anmeldte, institutlederen og, såfremt der er tale om en ph.d.-studerende, ph.d.-vejleder og ph.d.-skoleleder orienteres efterfølgende om FeU's konklusion og prorektor for forsknings beslutning.

2.4.9 FeU's redegørelse til prorektor for forskning omtales i anonymiseret udgave i Udvalgets årsberetning samt i den årlige afrapportering til NVU.

2.5 Behandling af sager om videnskabelig uredelighed

2.5.1 Sager, der optages til realitetsbehandling ved NVU, færdigbehandles hos Nævnet inden for 12 måneder fra Nævnets modtagelse. NVU træffer, jf. §16 i Lov om videnskabelig uredelighed m.v., afgørelse om, at der foreligger eller ikke foreligger videnskabelig uredelighed.

2.5.2 Når en sag er færdigbehandlet, udarbejder NVU en afgørelse i anonymiseret form, der efterfølgende kan læses på Nævnets hjemmeside.

2.5.3 Prorektor for forskning følger op på NVU's afgørelse og tager efterfølgende stilling til eventuelle sanktioner over for anmeldte.

2.5.4 Jf. §17 i Lov om videnskabelig uredelighed m.v., kan NVU oversende en sag til forskningsinstitutionen, såfremt det vurderes, at der ikke er tale om videnskabelig uredelighed, men at sagen kan indeholde forhold om tvivlsom forskningspraksis. I så fald oversendes sagen til FeU til behandling jf. punkt 2.4 ovenfor.

3. IKRAFTTRÆDEN

Nærværende retningslinjer træder i kraft den 1. november 2026. Samtidig ophæves de tidligere gældende retningslinjer af april 2022.

Roskilde Universitet, d. 21. oktober 2026

Bjørn Thomassen, konstitueret prorektor